

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"ם ח"א	ליקוטי הלכות ח"ב	משנה ברורה ח"ה	חשבות הנפש	שולחן ערוך אבן העזר
שבת	ח'	צד:	כח	חורה	קבג-קבד	ז', י'
א	ט'	צה:	כט	קג	קכה-קכו	יט, א
ב	י'	צה:	ל	קג:	קכו-קכז	ב, ג
ג	יא'	צו:	לא	קד:	קכז-קל	ד, ה
ד	י"ב	צו:	לב	קד:	קלא-קלב	ו, ז
ה	י"ג	צו:	לג	קה:	קלג-קלד	ח, ט
ו	יד'	צו:	לד	חורה	קלה-קלו	י, יא

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

225 | פרשת דברים | ח' אב תשפ"א

דבר המערכת

"על חורבן בית המקדש כי הורס וכי הודש אספוד בכל שנה מספד חדש" - זה הזמן לבכות מחדש על כל החורבנות וההסתרות שמתחדשות בכל שנה ושנה. אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברו, וככל שה'עקבתא דמשיחא' מתעצמת כך גוברת ההסתרה האינומה.

רבינו הקדוש גילה שהעלמת קדושת הצדיק מביאה להתגברות פרסומם של כוחות הטומאה של החיצונים, ה'ראש דסטרא אחרא', 'ואזי אין בית, ומתגלגלים בחוצות ח"ו. ועל זה נאמר תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות' (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, טו). אוי לנו על מה שעלתה בימינו, מי יתן ראשנו מים לבכות על חללי בת עמנו, חללי צרת הגיוס והאקדמיה, חללי הכלים הטמאים והפרנסות הטמאות, חללי החינוך הקלוקל, ושאר גזירות רעות שנתעצמו בימינו. ועליו לבכות ולזעוק ולצפות לישועת ה' בימים אלו, כי עתה הזמן להמשיך הגאולה על ידי ההשתוקקות והבכיה,

רבי נתן זועק במר לבו: "ותרחם עלינו ותלמדנו איך לאונן ולקונן על חורבן בית המקדש בכל עת, ובפרט בתשעה באב לומר 'איכה' וקניות בלב נשבר ונדכה באמת לאמתו, ונשפוך לבנו כמים נוכח פני ה', נבטוש ראשינו בכותלי ביתנו על עוצם ריבוי צרותינו בכלל ובפרט, אשר זה כמה שנים אשר חרבה עירנו ושמים בית מקדשנו ונוטל כבוד מבית חיינו, ובכל יום צרתו מרובה מחברו, ובפרט עתה אשר יצאו גזרות קשות ומשונות על ישראל אשר אי אפשר לסבלם, וחיינו תלוים מנגד מפחד לבבנו משאר הגזרות קשות הנשמעין שרוצים לגזור חס ושלום רחמנא ליצלן, אוי מה היה לנו" (ליקוטי פתול ח"א, קמב).

משיח נולד בתשעה באב, לפי שהמתגבר בעת החושך ומבקש איה-איכה, זוכה שהירידה תתפך לתכלית העליה, בפלאי פלאות. וזה ינחמנו.

העוזרים

וּבְאֵשׁ אֶתָּה עֵתִיד לְבַנוֹתָהּ

אצל בני אדם חשק והנאה, מתפרש אצל הצדיק לשריפת אש הבושר ומכלה חלילה.

כאשר הגורם לאכול - לדוגמה - הוא התעוררות של תאוה גרידא, הרי זה אש, אין כאן דעת ושכל אלא תבערת אש זרה שבושרת בו וגורמת לאדם לרדוף אחר תאוותו. כאשר הוא חפץ להתעשר כיון שהקנאה בחבריו או בשכניו הציתה בו את הדמיון שכך הוא יעשה חיים טובים, הרי שבושרת בו אש. כאשר אחד כועס בגלל שפלוני או אחד מבני ביתו לא עשה כרצונו, הרי שבושרת כאן אש.

נדמה לו שהכל עומד על מכונו, ולפעמים אפילו נראה לו שהכל מואר באור יקרות, עולם של הנאות ושל קנאה תאוה וכבוד. אך כל זאת רק עד שיתקרב ויפתחו עיניו, או אז יראה שבושרת כאן אש נוראה ואימה המכלה מנפש ועד בשר.

האש הזאת שורפת ומחרבת את ירושלים - ה'יראה - שלם' שבלב (ראה ליקוטי מוהר"ן ח"ב ד). האדם נותר ככלי ריק ללא אוצר של יראת שמים שבו יוכל לקלוט כל דבר שבקדושה, הוא נותר מחוסר בית והוא מתגולל בחוצות, כאשר כל הכוחות הרעים השולטים בחוצות מתגברים עליו חלילה (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, טז).

ולא זו בלבד, אלא שגם כל הצרות והחורבנות בגשמיות מתעוררים בכוחה של אש נוראה זו. שכן: "כל הצרות ח"ו באים מבחינת מאורי אש שמהם כל הצרות רחמנא ליצלן כידוע, ועל כן מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין קללתו מרובה מחברו כמו שאמרו חז"ל, כי מיום שחרב בית המקדש ונסתלקו מאורי אור ונתגברו מאורי אש, מהם כל הצרות רחמנא ליצלן" (ליקוטי הלכות, תשעה באב ותענית ג, ד).

העצה שניתנה לנו בתשעה באב, היא:

לצעוק ולבכות שיינתנו לנו עיניים אמיתיות, שנזכה להתקרב לצדיקים האמיתיים ועל ידי זה נזכה להסתכל בעיני החכמה ובמאורי אור מה באמת מאיר ויפה ונצחי בעולם, ולא נטעה להפוך ולהחשיב אש בושרת למאורות.

לשם כך אנו גם מתענים בתשעה באב, וכפי שמבאר מוהר"ן (שם, הלכה א) שהתענית היא זו שעל ידה אנו מכניעים את אש התאוות שנאחזה בארבע יסודות הגוף, וחוזרים לאהיר בו את מאורי האור. "ועל כן על ידי תענית שמתענים ומתאבלים על חורבן בית המקדש, על ידי זה זוכים לבחינת בנין בית המקדש, דהיינו, שחוזרים וזוכים למאורי אור שהם בחינת בית המקדש".

בעת קינתנו וצעקת בכיינו ובעת צום תעניתנו, ניתנה ראש לשוב על כל מה שהנחנו לאותם מאורי אש להתגבר ולשרוף כל חלקה טובה, ונצפה שמעתה יאירו בנו אור דעת הצדיק ללכת אחר הטוב האמיתי בלבד והיא שתביא לגאולתנו השלימה.

יער עבות וחשוך. כבר כמה שעות שהוא תועה בין הסבך מבלי למצוא את דרכו החוצה, נהמת החיות הטורפות יחד עם החושך המעובה מפילים עליו אימת מות, כמה היה נותן עבור נר קטן שיאיר את דרכו. והנה צדות עינו מרחוק נצנוץ של אור, הוא מתקרב קמעא והוא מבחין בארמון נאה הטובל בים של אורה. כמה הוא מקנא ביושבי הארמון, הנהנים מן האור הגדול. הוא מתקרב עוד, ולחדרתו הוא רואה שלא אתם גברה כל כך האורה בארמון, הוא פשוט עולה באש, מכל עבר פורצות להבות אדומות המלככות את הארמון והופכות את הכל לעיי אפר. מול אור שכזה כבר עדיף להיות בחושך הכי כבד...

רבינו הקדוש רצה שבקינתנו על חורבן ירושלים ובית המקדש נקונן גם על ההווה, "כי מסתמא אין אומרים חצות על העבר, ועיקר אמירת חצות הוא על מה שנעשה עכשיו עם האדם" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, קא). יחד עם הצעקה על כלליות החורבן חייבים לעורר אבל קינה ונהי ושברון לב על החורבן הפרטי, וכפי שרבי נתן התבטא: "חאטש קלאגן אויף דעם חורבן בית המוחין בכלליות ובפרטיות, וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין [= לפחות לקונן על חורבן בית המוחין מה שאיננו כראוי להיות]" (כוכבי אור, שיחות וסיפורים, כו).

אבל לפעמים קשה להתחבר אל דברי הקינות. יש ואדם רוצה לקונן ומנסה להתעורר באמירת הפסוקים המדברים ומתארים את החורבן הנורא ומקוננים על להבת אש אינמה הבוערת בירושלים - דהיינו, בלבנו ובנפשנו שלו - אך הוא לא מצליח לפרש זאת על המצב הרוחני בו הוא שרוי. הפסוק זועק "כילה ה' את חמתו, שפך חרון אפו, ויצת אש בציון ותאכל יסודתיה" (איכה ד, יא), אך משום מה הוא לא רואה שריפת אש, לא חורבן ולא הרס מוחלט. ודאי שיש הרבה מה לתקן ולהוסיף בקודש, אך היכן היא אותה להבה שמכלה עד היסוד בה.

רבינו הקדוש (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, טז) מלמדנו, שמהות החורבן הינו בכך שאצל האדם הפסיק לשלוט השכל הקדוש המכונה 'מאורי אור', והכח השולט בו הינו 'מאורי אש'. הן אמת שהוא גם מכונה 'מאורי' כי בינתיים זה מאיר, כל עוד הלהבות לא פסקו זה נדמה מרחוק כאור, אבל לאמתו של דבר זו אש בושרת ומכלה עד היסוד.

היכן הוא אותו אש הבושר באדם ושוורף את נצחיותו!?

רבי נתן מסביר: "עיקר הפגם הוא כשמתגבר ח"ו הרע שבארבע היסודות, שהוא בחינת אש, בחינת הרע שבמאורי אש שמשם כל התאוות ומדות רעות, כי כולם בחינת אש, בחינת חמימות הלב שהוא נור דלוק, וצריכים להתגבר עליו ולהכניעו על ידי המאורי אור" (ליקוטי הלכות, תפילין ג, א). כלומר: מה שמכונה

פניני אור

אמרות מהורות מריב"ק ותלמידיו

אמר רבי אברהם ב"ר נחמן ב"ר נחמן בשם מוהר"ן ז"ל, שפעם נשדדו מקץ הפלאות הנה וגדל קשי הגלות, בפרט מה שאמר וְדָרוּ הַצְּדִיקִים מִגְּדַל הַנְּסִיגוֹת וְהִסְדִּירִים שְׁעוֹד יַעֲבְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּעִקְבוֹת מִשְׁיָחָא, אָמַר מוהר"ן ז"ל, שְׁמַצַּד אֶחָד דִּיקָא מְדָבְרִים וְגַתִּידוֹת אֵלּוּ שְׁאֲמָרוּ הַצְּדִיקִים עַל הָעִתִּיד לְבּוֹא עֲלֵינוּ, מִזֶּה בְּעֲצֻמוֹ הוּא מִתְחַזֵּק, שָׂאָם רָאוּ מִה שְׂרָאָא, בְּדָאִי רְחַמוֹ עַל הַדוֹר וְהַפְצִירוּ בַתְּפִלָּה, שְׁנוֹכַל לְעַמְדָּא בְּמַצְבֵּים קִשִּׁים וְנִסְיוֹנֹת מְרִים אֵלּוּ; (שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 7:10 - נין ההמה 5:41 - מוזיק"ש 8:21
צאת השבת 8:26 - צאה"ש לר"ת 9:02

לא תיראום!

ואת יהושע צייתי בעת ההוא לאמר עיניך הראת את כל אשר עשה ה' אלקיכם לשני המלכים האלה כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עבר שמה. לא תיראום כי ה' אלקיכם הוא הנלחם לכם

משה רבינו, הצדיק הגדול, מכניע את קליפת סתיון ועוג. ולוחם עבורנו, בני ישראל, את מלחמת ה' עם הקליפות וכוחות הטומאה.

אך לנו, לתלמידו יהושע, הוא מצווה ומזהיר: להתחזק! לא לפחד מריבוי הקליפות, רק לעשות את שלנו מתוך אמונה שה' אלקינו הוא הנלחם לנו.

ובפסוק זה מסיים משה את פרשת דברים, שכן:

"בכל פרשת דברים עוסק להאיר בהם הדעת הקדוש להודיעם גודל רחמנותו של ה' יתברך על ישראל לעולם, אף על פי שעשו מה שעשו, אף על פי כן עדיין ה' עמם. ומחזקם בזה ואומר להם לא תיראום" (ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ו, פד).

ופסוק זה אכן נאמר ליהושע דווקא, וכפי שהוא פותח ואומר: "ואת יהושע צייתי". שכן, כבר ידענו שהתפקיד לחזק ולעודד את נשמות ישראל, ניתן לתלמידו של הצדיק. ובעוד שעיקר עניינו של הצדיק הוא להאיר בישראל את ההשגה של 'איה מקום כבודו', הרי שתפקיד תלמידו הוא להאיר בהם את הארת ההתחזקות, הארת 'מלוא כל הארץ כבודו'.

"ועל כן משה שהוא בחינת הרבי שמאיר הדעת, על כן הכניע ועקר קליפת סתיון ועוג. ובכל זה מספר בכל פעם דברים, עד שמסיים 'ואת יהושע צייתי בעת ההוא לאמר עיניך הראו את כל אשר עשה ה' אלקיכם לשני המלכים האלה כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה לא תיראום כי ה' אלקיכם הוא הנלחם לכם'. וזה מרמז על עיקר המלחמה הגדולה והכבידה, שהיא עיקר מלחמת כל אדם שהוא מלחמת היצר בזה העולם, שהעיקר שלא יירא ולא יתפחד כלל, כי ה' אתנו, כי מלוא כל הארץ כבודו.

כמו שאמר אדוננו מורנו ורבונו ז"ל: ה' יתברך עמך ואצלך וכו', אל תירא. וכמו שמבאר בליקוטי תניינא סימן מ"ח, שהאדם צריך לעבור בזה העולם על גשר צר והעיקר שלא יתפחד. וזה לא תיראום כי ה' אלקיכם הוא הנלחם לכם. ואזהרה זאת הזהיר ביותר את יהושע, כמו שכתוב 'ואת יהושע צייתי', כי יהושע הוא בחינת התלמיד שהשגתו בחינת 'מלוא כל הארץ כבודו', בחינת 'הקיצו ורגנו שוכני עפר', שהוא ראשי תיבות יהושע, שעיקר השגתו הוא בחינת התחזקות, שיחזק את עצמו ואת כל ישראל בכוחו של משה רבינו שלא יתייאשו ולא יפלו משום דבר, ובכל מה שיעבור עליהם יהיו חזקים בכוחו של משה רבם, ולא יתייראו כי ה' אתם, כי מלוא כל הארץ כבודו, שזהו בחינת לא תיראום" (שם).

לא להסיה דעת מהאבלות!

כמו כן: אחר הקינות, אסור לטייל ברחובות. כמו שנפסק בשו"ע (סימן תקנ"ט סעיף כ"א): "יש מי שאומר שלא ילך ויטייל בשוק כדי שלא יבוא לידי שחוק וקלות והיתול".

וכמו כן: יש להזהר שלא ללכת בכנופיה, בקבוצה של אנשים, כדי שלא יבואו לדבר ביניהם שיחה בטילה ולהסיח דעת מהאבלות. ואם הולך עם עוד בן אדם, לא ידבר אתו כי אם מענייני החורבן, כמו שהבאנו לעיל בדברי השל"ה.

וכל שכן וכל שכן שאסור לצחוק או לומר בדיחות בתשעה באב. וכבר אמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א: "חיוך בתשעה באב, הוא סכנת נפשות!" (אמרי פנחס, שער ד, שגז).

ואכן, מוהרנ"ת היה סוגר את עצמו בתוך מרתף, ונמצא שם מתחילת תשעה באב, עד חצות היום, ואינו יוצא משם... אשרי מי שיכול לעשות כך או כיו"ב, למען לא יסיח דעתו כלל מהאבלות.

שאלה:

בשו"ע או"ח סימן תקנ"ט סעיף י', בהגהת הרמ"א, איתא שהמנהג ללך אחר הקינות בת"ב לבית הקברות, והוא מדברי הבית יוסף בשם התוס'.

ורצייתי לדעת מה היה מנהג אנ"ש בזה, האם אכן הלכו לבית הקברות ולקברי צדיקים וכיו"ב, כי באחרונים מובא כמה מנהגים בזה.

תשובה:

לעת עתה לא ידוע לנו על מנהג מסוים שהיה לכלל אנ"ש בזה, וכאן בארץ ישראל היו כאלה שהלכו להר ציון לעסוק שם בקינות על גבי הגג המשקיף למקום המקדש. ועוד, כל אחד לפי עניינו.

אמנם, מאחר שהעלייתם שאלה זו, רצינו לעורר על מה שהובא שם במשנה ברורה בשם השל"ה, וזה לשונו:

"כתב בשל"ה שנוון שלא לילך בכנופיה גדולה כי אין זה אלא טיול, וגם מביא לידי שיחת חולין ומסיחין דעתן מאבלות, רק ילך יחידי או עם עוד אחד שלא יפסוק מלדבר בענין החורבן ולהתעורר באבילות".

ודבר זה צריך חיזוק גדול, שלא להסיח דעתו מהאבלות משך כל יום תשעה באב. ושלא להתנהג בדברים המסיחים את הדעת מהאבלות, וכ"ש וכ"ש בדברים המביאים לידי שחוק ושמה.

וכבר נפסקו בזה כמה פרטי דינים, כגון:

אסור לומר: 'שלום', 'לילה טוב', 'בוקר טוב' - לחברו. ואפילו אם חברו אומר לו 'שלום', אין לענות לו כרגיל. כמו שנפסק בשו"ע (סימן תקנ"ט סעיף ט): "אין שאלת שלום לחבירו בת"ב, והדיוטות שאינם יודעים ונותנים שלום משיבים להם בשפה רפה ובכבוד ראש".

כמו כן: בשעת הקינות אסור לצאת לחוץ ולדבר. כמו שנפסק בשו"ע (סימן תקנ"ט סעיף ה): "בשעת הקינות אסור לספר דבר ולצאת חוץ כדי שלא יפסיק לבו מן האבל, וכל שכן שלא ישיח עם העובד כוכבים".

כמו כן: אסור לעשן סיגריות [מלבד האיסור הרגיל שיש לחסיד ברסלב לעשן משך כל השנה] "המעשן היה ראוי לנדוותו... וכמו שכתב המשנה ברורה (סימן תקנ"ט ס"ח): "אסור לעשן טיטון (שקורין רייכערין) אפילו בד' צומות, וכ"ש בט"ב. והחמיר מאד עד שכתב שמי שמעשן בט"ב היה ראוי לנדוותו. ויש מאחרונים שמקילין, וע"כ מי שדחוק לו, שמורגל בו ביותר, יש להקל אחר חצות בצנעא בתוך ביתו".

פנינים מאירים וחידושים מזוהרים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמעט שלישי"א אשר ציון ורשם לפניו לזכרון.

ספר דרך אמונה

מדברי ראשונים ואחרונים ובמיוחד מדברי הבעש"ט ותלמידיו זיע"א - נלקט ע"י אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל

הדיינו בין שפתיים, שצריך האמונה להשכיב בין שפתיים. ואמר אם תשכבון, וידוע כי שכיבה רומז לנפילה ולמוחין דקטנות ח"ו, ואמר הגם כי תהיה בבחינת שכיבה, עם כל זה תעורר תמיד האהבה ותדבר מאמונה, כי הדיבור מעורר לב. (ספר שומר אמונים מבוא השער פרק ג)

פרק ח אות קלב ל-79

אין שום דיבור נאכד

מובא בזוהר הקדוש (סבא משפטים ק, ב) שמכל דיבור וקול של אדם נעשה מזה דבר גדול, ואפילו מכל הבל שמוציא מפיו נעשו מזה ענינים גדולים ולא אתאביד כלום אפילו הבל דפומא. (ספר טהרת הקודש מאמר תשובה בתפילה פ"ב)

פרק ח אות קמב ל-86

אמירה י"ג עיקרים סגולה לפרנסה

מובא בספר מדרש פנחס בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע, שציוה לאחד לומר י"ג עיקרים בכל יום ואז יהיה לו פרנסה, וכן היה כל זמן שאמר י"ג עיקרים בכל יום היה לו פרנסה ונעשה עשיר, ואחר כך פסק לומר הי"ג עיקרים ונעשה עני גדול.

פרק ח אות קלה בהערה ב ל-80

כשעת ירידה להרגיל בפה האמונה וההשגחה

עיקר האמונה להרגיל תמיד בפה האמונה וההשגחה, וזה (תהלים סח, ד) אם תשכבון בין שפתיים,

בישול ואפיה ביום טוב

גדול החובה לשנן הלכות יו"ט

השבוע התחלנו במסגרת עמוד היומי 'הלכות יום טוב'. יש מימרא ידועה כי אם אמרו חז"ל על הלכות שבת שהם הררים התלויים בשערה, אזי הלכות יום טוב הם הררים התלויים בשערי שערות, שלאחר ידיעת כל הלכות שבת צריכים לדון בנוסף איזה דברים הותרו ביום טוב ואיזה לא הותרו. כי כל הלכות מלאכות שנאסרו בשבת נאסרו ביום טוב, אלא שביום טוב הותרו כמה מלאכות לצורך אוכל נפש, אבל לא כל מלאכת אוכל נפש הותר ביום טוב; יש אופנים שאסור מן התורה אף שהוא לצורך אוכל נפש, ויש שאסור רק מדרבנן, ויש מלאכות שהותרו לכל צורך השוה לכל נפש, ולפעמים הותרו גם מכשירי אוכל נפש ולפעמים לא הותרו. והפרטים והחילוקים רבים הם.

הבאר היטב (ס' תצב ס"ק א) הביא לשון מחריד בשם החכם צבי על הטעם שנוהגים להתענות בה"ב אחר ניסן ותשרי, וזה לשונו: "שבקל אדם עובר עבירות באיזה מלאכה שלא הותר ביום טוב אלא צורך קצת... ואין איש צדיק בארץ בימים האלו לעבור דת במקצת". ע"כ. ואם כן עלינו להתאזר לשנן היטב הלכות אלו כאשר ידועים דברי **היערות דבש** (ח"ב דרוש א) כי מ"י שלא למד הלכות שבת על בוריים פעמיים ושלש, לא יוכל להימלט שלא ייכשל בחילול שבת, הן דאורייתא והן דרבנן. ואם כן, כל שכן שמי שלא למד הלכות יום טוב שלא ימלט מלהיכשל.

בישול ואפיה ביום טוב

מלאכת בישול ואפיה היא מלאכה שהותרה ביום טוב לצורך היום, שמוותר להעמיד קדירה עם אוכל על האש, או להכניס פת בתנור ולאפות, בתנאי שאין מדליק אש חדש (משום איסור נולד! אבל מותר להבעיר אש מאש כי גם מלאכת הבערה הותרה ביום טוב. נמכוואר בסימן תקפ"א). ונחלקו הפוסקים האם הותר לבשל או לאפות גם סוגי מאכלים שאפשר לבשלם מערב יום טוב ולא יפוג טעמם כלל עד למחר ביום טוב.

לדעת **המחבר** (ס' תצה ס"א) אין בזה חשש ומותר לכתחילה לבשל או לאפות ביום טוב כל מיני מאכלים, כיון שהדרך לעשותו תמיד לאותו יום. ולדעת **הרמ"א** אסור חז"ל לבשל מאכל שאינו מפיג טעם כלל עד למחר, וצריך להכינו מערב יום טוב כדי שיהא פנוי ביום טוב ולא יעבור היום במלאכות, ובדיעבד אם לא נזהר בכך צריך לבשל על ידי שינוי. ומטעם זה פסק **המשנה ברורה** (ה"פס"ה) שאסור לבשל פירות יבשים ביום טוב, כי המבושלים מערב יום טוב הם יותר טובים לאכילה אחר כך ביום טוב.

מה הדין בזמננו שיש מקרר ומקפיא

יש להסתפק לפי פסק הרמ"א והמשנה ברורה, האם בזמננו שמצוי בכל בית מקרר ומקפיא ורגילים לשמור בהם המאכלים מיום ליום, האם עדיין מותר לכתחילה לבשל ביום טוב, או שהשתנה הדין וצריכים לבשל ולאפות

מערב יום טוב את כל המאכלים, וביום טוב לא הותר רק לחמם את המאכלים על הפלטה או על האש, כיון שאפשר לשמור על טריות המאכל במקרר או במקפיא.

המחמירים

יש להביא ראיה להחמיר מדברי **המשנה ברורה** (ס' תקד שעה"צ ס"ק ג) שכתב על מי שרוצה לרסק 'חריין' ביום טוב שצריך לרסקו על ידי שינוי, מטעם שאם מכסים את החריין היטב לאחר ריסוקו אינו מפיג טעם, ואם כן היה אפשר להכין מערב יום טוב. הרי שאף שחריין מצד עצמו מפיג טעם כיון שאפשר לשמור על ידי איזה פעולה צריכים להכין מערב יום טוב.

כמו כן יש להוכיח מדברי **המאמר מרדכי** (ס' תקז ס"ק) שהחמיר בזמנינו שלא לאפות פת ביום טוב משום שאין רגילים כל כך לאכול פת חמה, וז"ל: "אפשר לי לומר שהאידיא שאם יש לאסור אפילו לאפות לצורך היום בלבד, כי בזמננו זה ענינו הרואות שכמעט כל בני אדם קצים בפת חמה, וניחא להו טפי בפת הנאפה מאתמול יום או יומיים קודם". ע"כ. וכמו כן יש לומר דבזמנינו שרגילים העולם לבשל ולאחסן במקפיא אין לבשל ביום טוב.

ואכן בספר **משמרת המועדות** (ס' תצה ס"א עמ' ז) נטה קו להחמיר בסוגי מאכלים שאינם נפגמים כלל כשמונחים במקרר, כמו אטריות (לאקש"ן), ליפת של פירות, קוגנול, שבכל אלו לא יורגש שום חסרון במאכל בין כשנעשה היום או מאתמול, שצריכים להכניס מערב יום טוב. ויותר מזה עורר בספרו, שיש להקפיד לבשל המאכלים הנצרכים לסעודת ליל יום טוב מערב יום טוב, בדואי לא יפוג טעמם אם יגמור הכנתם מבעוד יום, ואף אם עד למחר יפוג טעמם מכל מקום לסעודת הלילה לא יפוג.

המקילים

אמנם בספר **הלכות המועדים** (פ"ב דין ה) הביא בשם האחרונים להקל בזה, דכיון שהמאכל מצד עצמו מפיג טעם לא חייבוהו חז"ל לבשל מערב יום טוב, ואף שבידו לשמרו במקרר או במקפיא כדי שלא יפוג טעמו לא חייבוהו לשמרו כדי שלא יפוג טעמו. והביא ראיה לדבריו מדברי **המשנה ברורה** מדין טחינת חריין להיפך מהנ"ל, שבהלכות פסח (ס' תע"ט ס"ק לו) מובא מנהג הגר"א שהיה מפורר החריין בליל הסדר לאחר ביאתו מבית הכנסת, אף שאפשר לפוררו מערב יום טוב ולכסותו בכלל היטב. ומה שהחמיר בהלכות יום טוב להרסק החריין מערב יום טוב, היינו בסתם יום טוב, שאז היה דרך בני אדם לפוררו תמיד פעם אחת לכמה ימים, ולא היה איכפת להם שמפיג טעם קצת, כי זה נשאר עדיין מספיק חריף להנות ממנו (ולכן זה לא היה נגזר מפיג טעם המתיר). מה שאין כן בליל הסדר שיש ענין שלא יפוג טעמו כלל.

ובשמירת שבת כהלכתא (מבוא פ"ג הע' כז) נתן טעם אחר להקל, דכיון שבימי חז"ל היה

הבדלה במוצ"ש תשעה באב

חובת הבדלה בתשעה באב

נחלקו הראשונים אם תיקנו חז"ל להבדיל על הכוס בתשעה באב שחל במוצאי שבת: לדעת **הרבה ראשונים** לא תיקנו חז"ל הבדלה על הכוס במקום שאין כוס, ולכן בתשעה באב, שיש חיוב לצום אין חובת הבדלה כלל, ולשיטתם גם במוצאי תשעה באב אין צריך להבדיל על הכוס (רמב"ם מובא ברא"ש סוף תענית וריב"א תענית ל. ועוד), מאידך, דעת **בעל הלכות גדולות** דאף שבתשעה באב בעצמו אי אפשר להבדיל על הכוס, אין זה פוטר מעצם החיוב, ובליל מוצאי תשעה באב יש חובת תשלומין ומבדילים על הכוס, וכתב **הרא"ש** (שם) שכן נהגו העולם, וכן נפסק **בשולחן ערוך** (ס' תקנו).

חולה שאוכל

בשו"ת נכנסת הגדולה (ח"ב ס' יא) כתב דחולה שאוכל בתשעה באב צריך להבדיל על הכוס, דכיון שהותר לו לאכול, חלה עליו חובת הבדלה על הכוס. והביאו האחרונים להלכה (ברכ"י שם ש"ע ס"א וע"ע משנ"ב ס' תקנט סק"ז ועוד). וכתבו הפוסקים שאינו אומר הפוסקים 'הנה א-ל-ישועתי' רק מברך 'בורא פרי הגפן וברכת 'המבדיל', ויותר טוב שלא יבדיל על יין, דבתשעה באב אסור לשתות יין, ולכתחילה עדיף להבדיל על משקה חמר מדינה, כמו על קפה שחור וכדו' (כה"ח שם סק"ט פ"ת ס' שצא ס"ב).

נשים שאין מתענות

בשו"ת מנחת יצחק (ח"י ס' לא) כתב דגם אשה שאינה מתענה תבדיל קודם

שתאכל. **ובשבת הלוי** (ח"ז ס' עז) כתב שכן סוגיא דעלמא. וכן היה אא"ז ז"ל **בעל הקנה בושם** מורה הרבה שנים, שנשים שאינן מתענות יבדילו לעצמן על קפה שחור קודם אכילתן, אך בשנים האחרונות הורה דמוטב שלא יבדילו כלל ויאכלו בלי הבדלה ובליל מוצאי תשעה באב ישמעו הבדלה מבעליהן, וטעמו דהוי כעין ספק ספיקא, ספק אם נשים חייבות בהבדלה, וספק אם היום מחוייב בהבדלה, דגם לדין שמבדילין במוצאי תשעה באב יתכן שלא חייבו חז"ל להבדיל כלל ביום תשעה באב, ואפשר לסמוך על כל פנים שמותר להם לאכול קודם שמיעת הבדלה. וכן היה מורה **הרמ"א פריינד** ז"ל (מרא דשמעתתא אות רמז).

ובשו"ת דברי יהושע (ח"ב ס' עה אות ב) כתב: "מעולם לא ראיתי ולא שמעתי בפולין שחולה יבדיל על הכוס קודם אכילה, אפילו הנשים".

קטנים

מובא **באורחות רבינו** (ח"ב עמ' קעט) שהגר"י קנייבסקי ז"ל הורה לקטנים שיאכלו בלי הבדלה, דגם חולה גדול לאו מילתא פסיקתא היא שחייב להבדיל בתשעה באב, ואם כן יש לסמוך בזה על השיטה שאין איסור לקטנים לאכול קודם הבדלה. וכן העידו **בשו"ת שרגא המאיר** (ח"א ס' נט) ו**בקובץ מבית לוי** (ג) דהמנהג שקטן אוכל בלי הבדלה. וכך הורה **הרמ"א פריינד** ז"ל שלא יבדילו הקטנים על הכוס, ואדרבה יש לחוש שלא יבואו להתרגל ולשתות אף בגדלותם (ועיי' בשו"ת מהר"ל דיסקין קו"א ס' ה אות עב שהסתפק בזה).

בין מקום שיש מקרר למקום שאין מקרר אין להחמיר, דהמאכל מצד עצמו מפיג טעם.

טעם נוסף מובא **באחרונים** דעיקר החומרא שהחמירו חז"ל לבשל מערב יום טוב כדי שיהא פנוי ביום טוב ולא יעביר את היום במלאכות, הוא רק בסוג מאכל שהדרך לבשלו זמן-מה קודם האכילה, שבאופן זה אין הבישול נחשב כחלק מהשמחת יום טוב. אבל דבר שהדרך לבשלו סמוך לאכילה לא הצריכו חז"ל להקדים הבישול מקודם, ואדרבה זהו מה שהתירה התורה לבשל לצורך שמחת יום טוב. וכן כתב **בשולחן ערוך הרב** (ס' תצח ס"ד וס"ה תצה ס"ח) דמטעם זה הותר מלאכת הוצאה ביום טוב גם באופן שהיה אפשר להוציא מערב יום טוב כדי להרבות בשמחת יום טוב, שיוליך ויביא כל מה שירצה וישלים חפציו ולא יהיה כמו שיודו אסורות.

יש ראיה נוספת להקל מאותם שנוהגים להדליק נרות יום טוב סמוך לסעודת הלילה, ואין מדליקים קודם השקיעה אף שהיה אפשר להדליק אותם נרונים מבעוד יום ולא יגרם לו שום הפסד בדבר. ועל כרחך שאין מחלקים בין אפשר ללא אפשר הואיל ועיקר הדלקת הנרות הוא לצורך הסעודה, על כן מדליקים הנרות סמוך לו (אבל יש נוהגים להדליק גם ביר"ט כמו בשבת, ואכמ"ל).

מפיג טעמו לא נשתנה הדין גם בזמננו שניתן לשמור את האוכל במקרר. ובדרך זו הלך **בספר נטעי גבריאל** (פ"ב הע' ב) ודימה דין זה למה שמבואר בהלכות ציצית (ס' יג ס"ג) דמי שנפסקה ציציתו בכרמלית בשבת אין צריך לפשטו מעליו דגדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה. וכתבו שם הפוסקים שאפילו בטליתות שלנו שאין אנו נוהגים ללבוש אותן כל היום ואין ביזוי בהסרתן, אין צריך להסירו דלא פלוג רבנן בין טלית לטלית. וגם בגדון דידן, כיון שעצם המאכל מפיג טעם לא חילקו חז"ל בין בית שיש בו מקרר לאין בו מקרר, ובין זמן שיש מקפיא לזמן שאין מקפיא. וכבר הוזכר דמיון זה בהלכות יום טוב **בשולחן ערוך הרב** (ס' תצט קו"א סק"ג) שלא חילקו תכמים בין זמן לזמן והתירו מליחת בשר על עור גם בזמננו שאין הדרך למלוח על גבי עור.

יסוד זה מוזכר גם **בשו"ת אגרות משה** (יו"ד ח"ג ס' מו אות ב) דאף שעיקר הקולא להקל בשיעור גריס מבוסס בדברי חז"ל על תליה בדם מאכולת. מכל מקום כיון שקבעו שיעור גריס לכל, ולא חילקו בין מדינות שמצוי שם מאכולת למדינות שאין מצוי שם מאכולת, אין להחמיר גם בזמן הזה שאין מצוי מאכולת. ואם כן גם בגדון דידן כיון שלא חילקו חז"ל

בת ציון הזרידי כנחל דמעה יומם ולילה

בילדותי התלוויתי לאמי מורתי הרבנית חיה דינה ע"ה לתפילות הימים הנוראים בבית הכנסת, זוכרני שאמי התייפחה בכבי סוער מעומק ליבה, עד שכל הנשים אחזתן התרגשות והזילו יחד עמה דמעות כמים. נכדויה הקטנות היו באות במיוחד כדי לראות את בכיותיה, ואפילו שלא היה בידן מחזור פרצו אף הן בכי חרישי.

כהרבה מהנשים של הדור הישן התקשתה אמי אפילו לקרוא "עברי" כראוי וכיאות, אבל הרגש שהתלווה לתפילותיה הלבביות ודאי עשה רושם גדול בשמים ובארץ.

פסוקי התפילה נאמרו על ידה בהטעמה ובכוונה. פעם שאלה אותי מתוך כאב וטרדה: בפסוק הנאמר ב"הלל" כתוב: "לא המתים הללו י-ה", וכי הוריי הצדיקים, נוחתם עדן, אינם מהללים את-הקב"ה?...

עניתי לה: כוונת הפסוק לרשעים שבחיים קרויים מתים, אבל הצדיקים שבמיתתם קרויים חיים ודאי מהללים את-ה' בחיים ולאחר מותם!

ואז נראתה על פניה הבעה של שביעות רצון ושמחה של התרת הספקות.

בבכיותה היתה מורגשת משמעות עמוקה. פעם סיפר לי אחד ממשוררי הלב שסעדו תכופות על שולחן ביתה, ר' דוד רומינישער ז"ל, שביום חול רגיל נכנס לציונו של דוד המלך בהר ציון, ובאותם הימים לא היו כמעט אנשים במקום קדוש זה בימות החול, אך באותו יום שהתה שם אמי ע"ה, שהשכיחה ללכת למקום קדוש זה בהיותו ריק מאדם, ועם בואו שמע את קול בכייה של אמי, שהיה מוכר לו עקב היותו סמוך על שולחנה. והיה ר' דוד אומר שכל מי ששמע את קול תפילותיה ודאי התעורר לתשובה.

באחת מהשנים שטרם התאפשרה הדרך לעיר אומן, כשעסקנו בכונות הקדושות לקיבוץ ראש השנה' שהתקיים אז בבית מדרשנו הגדול במאה שערים, והגיע לשם המון רב עד שגאתה שם הצפיפות וחוסר המקום לקליטת הקהל הרב, הצעתי להרב החסיד רבי לוי יצחק בנדר ז"ל שאולי יתקנו שעזרת הנשים אף היא תשמש את הגברים הבאים לקיבוץ. נענה רבי לוי יצחק לעומתי ואמר: אם היית יודע עד כמה פועלות דמעותיה של אמן - לא היית מדבר כך!

מסתבר, שרבי לוי יצחק שמע תמיד מבני ביתו על בכיותיה של אמי ע"ה בעזרת הנשים שבבית מדרשנו, ועל כן סבר שחשיבות תפילתן הבוכיות של הנשים הצדקניות הללו נחוצה עד למאד, ואין לוותר עליה אפילו במחיר זה שהגברים יצטרפו להצטופף בהיכל הצר מהכיל.

צער השכינה תמיד נגע בציפור נפשה, וכאשר נוכחה בפריצות הדור היה הדבר כקוץ התחוב בליבה. כבת מלך שכל כבודה פנימה, הקפידה ככל הניתן שלא לצאת לרחובה של עיר בחינם. אך יום אחד אירע שהוצרכה לסדר איזה ענין בשכונה רחוקה. כשחזרה לבית נחרדו בני הבית לראות את דמעותיה על לחייה, ומיד משפתחה הדלת פרצה בכבי שבקע מלבה השותת דם. הדבר

הדאיג את בני הבית והפחד החל מפרסם בליבם: מי יודע מפני מה היא בוכיה? משנגרעה קמעה ענתה שזה עתה נסעה באוטובוס משכונת קטמון, ולידה ישבו בנות שלבשו בגדי שחף: "אזו גייען אנגעטאן אידישער קינדער" - שאלה מתוך כאב עצום שטרד את שלוות נפשה, ומאנה להינחם.

מדי שנה בשנה, לכי ינטו צללי הערב של ליל תשעה באב, מתאספות היו שכנותיה של אמי ע"ה בחצר ביתה, והיא היתה קוראת לפנינה בקול נהי את מדרשי חז"ל בענייני חורבן הבית מתוך הספר "צאינה וראינה", ובצוותא קוננו והורידו בנות ציון כנחל דמעה על בית ה' כי חרב ועל עמו כי נפלו בחרב.

שנה אחת השכימה אמי ע"ה לפנות בוקר, ומחזה הלילה נשנה שוב, כאשר היא לבדה יושבת על הארץ ומקוננת לעצמה בכבי ונהי את מדרשי החורבן. אחותי הרבנית רחל אנשי ע"ה התפלגה מה נשתנה שנה זו, שלא הסתפקה אמנו בבכיות הלילה וקמה באשמורת הבוקר לעורר את הבכי בשנית, שלא כהרגלה בכל השנים. לפליאתה השיבה לה האם הבוכיה: אמש, היתה אחת מהשכונות יושבת בקלות ראש ומספרת 'זוערטיך' של מה בכך, בעיצומן של בכיות החורבן. הדבר הפריע לנו הצטער ולבכות כדבעי על צער השכינה האיום והנורא, והרגשתי חובה בעצמי להשלים את הבכי שנחסר בלילה!

הספר "צאינה וראינה" היה לחם חוקה של אמי ע"ה, ומדי שבוע הייתה קוראת מתוכו את סיפורי הפרשה. מלבד ספר זה אף נהגה להגות רבות בספר "מנורת המאור". ובנוסף קבעה עיתים רבים ללמוד בספר "סיפורי מעשיות". ברוב תמימותה הייתה אומרת שהיא רואה כיצד כל חדשות התקופה נרמזים בספר קדוש זה!

הייתה לה שכנה מסכנה ששכבה ממושכות על מיטתה בחוסר מעש. פעם פגשה בה ורטנה עליה, בחוסר דרך-ארץ, מדוע אינה מבקרת בביתה?... אמי לא הייתה חייבת מאומה להשכנה זו, ובחינם שככה עליה השכנה טענות

כאילו מחויבת אמי לבטל מזמנה ולבקר אותה. אך אמי הצדקנית לא הביטה על כבודה, ומאותו היום והלאה הקדישה למענה שעות ארוכות. כילד הייתי רגיל שבשוכי הביתה מן ההיידער לא לבית השכנה מצאתיה שם יושבת על כסא הסמוך למיטתה של מסכנה זו, להמציא מזון לנפשה ולהקל את כאובי נפשה. כדי שלא לבטל את הזמן לריק היתה פותחת את הספר "סיפורי מעשיות", וכל מתוכו ליד האשה המסכנה. וכל זאת מתוך חסד של אמת ושלא על מנת לקבל שכר או אפילו הכרת הטוב.

ר' מאיר ממעדוועדיבקע

ר' מאיר ממעדוועדיבקע, היה נגיד ועשיר גדול, ומאנשי רבינו ז"ל.

בן בית אצל רביז"ל

וכך מסופר בספר כוכבי אור:

"רבינו ז"ל אמר פעם אחת לר' מאיר המחשבה שהיה לו בעת עלות על העגלה לנסוע אליו, שמעתי מפי בנו ר' שמחה ז"ל ששמע מפי אביו בעצמו."

"אמר המעתיק: שמעתי מאנ"ש באריכות קצת, כי זה הר' מאיר היה כמו בן בית אצל רבינו ז"ל, וכשבא לאדמו"ר זצ"ל, היה מוסר לו כל המפתחות וכו'.

חידוש גם כדור של התנאים

ופעם אחת נסע ביחד עם רבי יודל ז"ל לאדמו"ר זצ"ל, וסיפר הר"ר יודל ז"ל שאם היה רבינו ז"ל בדור של תנאים היה ג"כ חידוש. וענה הר' מאיר הג"ל שהוא אינו מחזיק את רבינו ז"ל גדול כל כך, רק לגדול הדור של עכשיו, וכשבאו אל רבינו ז"ל אמר לו רבינו ז"ל: כשאין מאמינים בי למה נוסעים אלי! ואמר לו: אגיד לך המחשבה שלך בעת עלותך על העגלה. אמר לו: אם אתה יודעים, תאמרו. ויאמר לו רבינו ז"ל ונשתומם, ואמר: אם כן אפשר אצלכם. ויתעה אותו אדמו"ר ז"ל ויאמר לו מחממה הכרתי זאת בכניסתך לבית, ובה' שלום עליכם! וקיבל דבריו ונסע ממנו.

רוח הקודש ממש

ובאמצע הדרך התפלל על עצמו, ואמר: מה זה שהנחתי להתעות אותי?! הלא אי אפשר לידע זאת כי אם ברוח הקודש ממש! וזה פלא גדול יותר מופת מה שיכול להתעות אותי וכו'.

עד כאן מספר 'כוכבי אור'.

אין לנו השנה כתלמידי רביז"ל

"ובעת שסיפר הרה"ח המופלא ר' אברהם ב"ר נחמן את המעשה הזה, שאל אחד מהשומעים אם כן נראה שהאמונה שיש היום לאנ"ש הדבוקים באור רבינו, גדולה מהאמונה שהיה לתלמידי רבינו, ענה ואמר: לא כן, אין לכם השגה מהו אמונה ברבינו ז"ל, ותדעו שהאמונה שהיתה לתלמידי רבינו היתה הרבה יותר בעומק מהאמונה שיש לנו כהיום ברבינו ז"ל" (שיש"ק ח"ג אות תפ"ט).

בניו אחרי

לר' מאיר הגביר ממעדוועדיבקע נולדו לו בברכת רבינו ג' בנים. (א. ר' נחמן. ב. ר' אהרן המכונה ר' אהרן ליפאוועצעקר אשר הסתופף בצל הר"ר נפתלי תלמיד רביז"ל. ג. ר' שמחה המכונה ר' שמחה מהיער, שקיבל עליו משרה זו אחר פטירתו של ר' שמשון המכונה ר' שמשון מהיער או ר' שמשון הגדול (שיש"ק ח"ה אות תקל"ב).

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמ"י שווארטין שליט"א בעמ"ס 'אוצרות עלים לתורה'.

הודעה חשובה
בשבעה הנא פ"י ואתחנן - נחמו
תיעוד גביה
לקיפות לחמן אחי
ע"י שליחי הקופה
קננו את בני נבאי הצדקה
נסנו פנים יפות
א פ"י יאנבן שנת

ברכת מול טוב
להר"ר שמחה סוף יאנעק הי"ו
להלל הולדת הבת
יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ר יואל יאקו עשוורין הי"ו
להלל הולדת הבת
יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ר יואל יאקו עשוורין הי"ו
להלל הולדת הבת
יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ר אלתר בירט הי"ו
להלל הולדת הבת
יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה

ברכת מול טוב
להר"ר יהודה מילמן הי"ו
להלל הולדת הבת
יה"ר שיובה לגולה לתורה לחופה
ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה